EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 20.5.2020
COM(2020) 512 final

Priporočilo

PRIPOROČILO SVETA

v zvezi z nacionalnim reformnim programom Italije za leto 2020 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Italije za leto 2020

Priporočilo

PRIPOROČILO SVETA

v zvezi z nacionalnim reformnim programom Italije za leto 2020 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Italije za leto 2020

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrepitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik[1] in zlasti člena 5(2) Uredbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij[2] in zlasti člena 6(1) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Komisija je 17. decembra 2019 sprejela letno strategijo za trajnostno rast, ki zaznamuje začetek evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik za leto 2020. Pri tem je ustrezno upoštevala evropski steber socialnih pravic, ki so ga 17. novembra 2017 razglasili Evropski parlament, Svet in Komisija. Komisija je 17. decembra 2019 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 sprejela poročilo o mehanizmu opozarjanja, v katerem je Italijo opredelila kot eno od držav članic, za katere bo opravljen poglobljeni pregled. Komisija je istega dne sprejela tudi priporočilo za priporočilo Sveta glede ekonomske politike euroobmočja.

(2) Poročilo o državi za Italijo za leto 2020[3] je bilo objavljeno 26. februarja 2020. V njem so bili ocenjeni napredek Italije pri izvajanju priporočil za posamezno državo, ki jih je Svet sprejel 9. julija 2019[4], nadaljnje ukrepanje glede priporočil, sprejetih v prejšnjih

[1] UL L 209, 2.8.1997, str. 1.
[2] UL L 306, 23.11.2011, str. 25.
[3] SWD(2020) 511 final.
[4] UL C 301, 5.9.2019, str. 117.

letih, in napredek pri doseganju njenih nacionalnih ciljev iz strategije Evropa 2020. Poročilo o državi vsebuje tudi rezultate poglobljenega pregleda v skladu s členom 5 Uredbe (EU) št. 1176/2011, ki so bili prav tako objavljeni 26. februarja 2020. Na podlagi opravljene analize Komisija ugotavlja, da v Italiji obstajajo čezmerna makroekonomska neravnotežja. Zlasti visok javni dolg in dolgotrajna šibka dinamika produktivnosti pomenita ob visoki brezposelnosti in še vedno velikem obsegu nedonosnih posojil tveganja s čezmejnimi učinki.

(3) Svetovna zdravstvena organizacija je 11. marca 2020 uradno razglasila izbruh COVID-19 za svetovno pandemijo. Gre za hude izredne razmere v javnem zdravju za državljane, družbe in gospodarstva. Nacionalni zdravstveni sistemi so zaradi pandemije pod hudim pritiskom, prihaja pa tudi do motenj v svetovnih dobavnih verigah, volatilnosti na finančnih trgih, šokov v povpraševanju potrošnikov ter negativnih učinkov v različnih sektorjih. Pandemija ogroža delovna mesta in dohodke ljudi ter poslovanje podjetij. Povzročila je velik gospodarski šok, ki že ima resne posledice v Evropski uniji. Komisija je 13. marca 2020 sprejela sporočilo[5], v katerem je pozvala k usklajenemu gospodarskemu odzivu na krizo, ki vključuje vse akterje na nacionalni ravni in na ravni Unije.

(4) Več držav članic je razglasilo izredne razmere ali uvedlo izredne ukrepe. Vsi izredni ukrepi bi morali biti strogo sorazmerni, potrebni, časovno omejeni ter skladni z evropskimi in mednarodnimi standardi. Zanje bi morala veljati demokratični nadzor in neodvisni sodni nadzor.

(5) Komisija je 20. marca 2020 sprejela sporočilo o uporabi splošne odstopne klavzule Pakta za stabilnost in rast[6]. Klavzula, kot je določena v členih 5(1), 6(3), 9(1) in 10(3) Uredbe (ES) št. 1466/97 ter členih 3(5) in 5(2) Uredbe (ES) št. 1467/97, olajšuje usklajevanje proračunskih politik v času resnega upada gospodarske aktivnosti. Komisija se je v svojem sporočilu strinjala s Svetom, da glede na pričakovani resni upad gospodarske aktivnosti zaradi izbruha COVID-19 sedanje razmere dovoljujejo uporabo klavzule. Ministri za finance držav članic so se 23. marca 2020 strinjali z oceno Komisije. Uporaba splošne odstopne klavzule omogoča začasni odklon od prilagoditvene poti za dosego srednjeročnega proračunskega cilja, če to srednjeročno ne ogroža vzdržnosti javnih financ. Poleg tega se lahko Svet na priporočilo Komisije odloči, da za korektivni del sprejme revidirano fiskalno usmeritev. Splošna odstopna klavzula ne pomeni začasne prekinitve postopkov Pakta za stabilnost in rast. Državam članicam omogoča, da odstopajo od proračunskih zahtev, ki bi se sicer uporabljale, Komisiji in Svetu pa, da sprejmeta potrebne ukrepe za usklajevanje politik v okviru Pakta.

(6) Potrebno je nadaljnje ukrepanje za omejitev širjenja in nadziranje pandemije, okrepitev odpornosti nacionalnih zdravstvenih sistemov, ublažitev socialno-ekonomskih posledic pandemije s podpornimi ukrepi za podjetja in gospodinjstva ter zagotovitev ustreznih zdravstvenih in varnostnih pogojev na delovnem mestu, da bi se ponovno vzpostavila gospodarska aktivnost. Unija bi morala v celoti izkoristiti različna orodja, ki so ji na voljo za podporo prizadevanjem držav članic na teh področjih. Hkrati bi morale države članice in Unija sodelovati pri pripravi ukrepov, potrebnih za vrnitev v normalno delovanje naših družb in gospodarstev ter trajnostne rasti, med drugim vključno z zelenim in digitalnim prehodom ter ob upoštevanju vseh spoznanj, pridobljenih med krizo.

---

5 COM(2020) 112 final.

6 COM(2020) 123 final.

(7) Kriza zaradi COVID-19 je razkrila prožnost, ki jo enotni trg omogoča za prilagajanje na izredne okoliščine. Da pa bi se zagotovil hiter in neoviran prehod v fazo okrevanja ter prosti pretok blaga, storitev in delavcev, je treba izredne ukrepe, ki ovirajo normalno delovanje enotnega trga, odpraviti takoj, ko ne bodo več nujno potrebni. Trenutna kriza je pokazala na potrebo po načrtih za pripravljenost na krize v zdravstvenem sektorju, ki vključujejo zlasti boljše nabavne strategije, diverzificirane dobavne verige in strateške zaloge osnovne opreme. To so ključni elementi za razvoj širših načrtov za pripravljenost na krize.

(8) Zakonodajalec Unije je že spremenil ustrezna zakonodajna okvira[7], da bi lahko države članice za ublažitev izrednih učinkov pandemije COVID-19 uporabile vsa neporabljena sredstva iz evropskih strukturnih in investicijskih skladov. Te spremembe bodo zagotovile dodatno prožnost ter poenostavljene in racionalizirane postopke. Za zmanjšanje pritiskov na denarni tok lahko države članice v obračunskem letu 2020–2021 uporabijo tudi 100-odstotno stopnjo sofinanciranja iz proračuna Unije. Italija je pozvana, da v celoti izkoristi navedene možnosti za pomoč posameznikom in sektorjem, ki so jih opisani izzivi najbolj prizadeli.

(9) Socialno-ekonomske posledice pandemije bodo verjetno neenakomerno porazdeljene po italijanskih regijah in ozemljih zaradi dolgotrajnih gospodarskih in socialnih razlik, različnih konkurenčnih možnosti in obsega odvisnosti od turizma. To pomeni tveganje za širjenje regionalnih in teritorialnih razlik v Italiji, zaradi česar bo že opaženi trend poglabljanja razlik med manj in bolj razvitimi regijami, med socialnim obrobjem in preostalimi mestnimi območji, pa tudi med nekaterimi mestnimi območji in podeželjem postal še izrazitejši. V povezavi s tveganjem začasne prekinitve procesa konvergence med državami članicami sedanje razmere zahtevajo ciljno usmerjene odzive politike.

(10) Italija je 30. aprila 2020 predložila program stabilnosti za leto 2020.

(11) Za Italijo trenutno veljata preventivni del Pakta za stabilnost in rast ter pravilo glede dolga.

(12) V programu stabilnosti za leto 2020 vlada načrtuje, da se bo nominalni saldo poslabšal s primanjkljaja v višini 1,6 % BDP v letu 2019 na primanjkljaj v višini 10,4 % BDP v letu 2020. Primanjkljaj naj bi se v letu 2021 zmanjšal na 5,7 % BDP. Glede na program stabilnosti za leto 2020 naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP po ustalitvi na 134,8 % BDP v letu 2019 povečal na 155,7 % BDP v letu 2020. Na makroekonomske in fiskalne obete vpliva velika negotovost zaradi pandemije COVID-19. Proračunske projekcije temeljijo na tveganjih, ki so značilna za državo, in sicer obsežnih javnih poroštvih in volatilnosti donosov državnih vrednostnih papirjev.

(13) Italija je v odziv na pandemijo COVID-19 in v okviru usklajenega pristopa Unije sprejela proračunske ukrepe za povečanje zmogljivosti svojega zdravstvenega sistema, zajezitev pandemije ter zagotovitev pomoči posameznikom in sektorjem, ki so bili še posebej prizadeti. Glede na program stabilnosti za leto 2020 navedeni proračunski

[7] Uredba (EU) 2020/460 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. marca 2020 o spremembi uredb (EU) št. 1301/2013, (EU) št. 1303/2013 in (EU) št. 508/2014 glede posebnih ukrepov za mobilizacijo naložb v zdravstvenih sistemih držav članic in v drugih sektorjih njihovih gospodarstev v odziv na izbruh COVID-19 (Naložbena pobuda v odziv na koronavirus) (UL L 99, 31.3.2020, str. 5), ter Uredba (EU) 2020/558 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2020 o spremembi uredb (EU) št. 1301/2013 in (EU) št. 1303/2013 glede posebnih ukrepov za zagotovitev izredne prožnosti pri uporabi evropskih strukturnih in investicijskih skladov v odziv na izbruh COVID-19 (UL L 130, 24.4.2020, str. 1).

ukrepi v letu 2020 znašajo 4,5 % BDP. Ukrepi vključujejo okrepljeno zdravstvo in civilno zaščito, razširjene sheme plačnih dodatkov ter finančno podporo za samozaposlene in podjetja. Poleg tega je Italija sprejela ukrepe, ki ne bodo imeli neposrednega proračunskega učinka, vendar bodo prispevali k podpiranju likvidnosti podjetij, vključno z odlogi plačila davkov in poroštvi za posojila. Ukrepi, ki jih je sprejela Italija, so na splošno v skladu s smernicami iz sporočila Komisije o usklajenem gospodarskem odzivu na izbruh COVID-19. Polno izvajanje navedenih ukrepov in nato preusmeritev fiskalnih politik v doseganje preudarnih srednjeročnih fiskalnih položajev, če gospodarske razmere to dopuščajo, bosta srednjeročno prispevala k ohranitvi vzdržnosti javnih financ.

(14) Glede na pomladansko napoved Komisije 2020 in ob predpostavki nespremenjenih politik naj bi saldo sektorja država Italije v letu 2020 znašal –11,1 % BDP, v letu 2021 pa –5,6 % BDP. Delež dolga sektorja država naj bi dosegel 158,9 % BDP v letu 2020 in 153,6 % v letu 2021.

(15) Komisija je 20. maja 2020 izdala poročilo, pripravljeno v skladu s členom 126(3) Pogodbe, ker Italija v letu 2019 ni izpolnjevala pravila glede dolga in ker naj bi v letu 2020 presegla prag primanjkljaja v višini 3 % BDP. V celoti gledano analiza kaže, da ni zadostnih dokazov, na podlagi katerih bi bilo mogoče ugotoviti, ali je merilo glede dolga, kakor je opredeljeno v Pogodbi in Uredbi (ES) št. 1467/1997, izpolnjeno, medtem ko merilo glede primanjkljaja ni izpolnjeno.

(16) Zaradi pandemije COVID-19 je nacionalni zdravstveni sistem pod pritiskom brez primere; razkrile so se njegove strukturne pomanjkljivosti in potreba po tem, da se izboljša pripravljenost na odzivanje na krizne razmere. Kljub temu, da so zdravstveni izdatki Italije nižji od povprečja v EU, so za italijanski zdravstveni sistem značilne visoko specializirane in kakovostne univerzalne storitve ter je na splošno uspešen pri zagotavljanju dostopne oskrbe. Kljub temu je bilo zlasti ob izbruhu pandemije zaradi razdrobljenosti upravljanja zdravstvenega sistema in usklajevanja med centralnimi in regionalnimi organi izvajanje nekaterih zajezitvenih ukrepov upočasnjeno. Odziv regionalnih zdravstvenih sistemov na krizo je temeljil predvsem na izredni mobilizaciji, zlasti delovne sile v zdravstvu in lokalnih socialnih služb. S tem so se kompenzirale omejena fizična infrastruktura, število zdravstvenih delavcev in naložbe v zadnjih letih, ki so bile namenjene izboljšanju struktur in storitev. Italijanska vlada si je močno prizadevala za upočasnitev širjenja virusa, zmanjšanje pritiska na bolnišnice in pripravo dodatnih zmogljivosti za oskrbo. V pripravi je dolgoročnejša strategija za zajezitev, da bi se zagotovila varna ponovna vzpostavitev proizvodne dejavnosti. Poleg izboljšanja procesov upravljanja in načrtov za pripravljenost na krize bi moral biti cilj politik za obdobje po COVID-19 zmanjšati vrzel v javnih naložbah v zdravstvo. Srednje- in dolgoročno bo razvoj strateškega naložbenega načrta ključnega pomena za izboljšanje odpornosti italijanskega zdravstvenega sistema in nadaljnje zagotavljanje dostopne oskrbe. Glede na trenutne napovedi v zvezi z delovno silo v zdravstvu bi bilo treba dati prednost pripravi politik za odpravljanje ozkih grl pri usposabljanju, zaposlovanju in ohranjanju delovne sile v zdravstvu.

(17) Ukrepi omejitve izhoda, ki so bili sprejeti kot odziv na zdravstveno krizo, imajo močan negativen učinek na razmere na trgu dela in socialne razmere. Pred krizo se je socialni položaj počasi izboljševal, čeprav je tveganje za revščino ali socialno izključenost, revščino zaposlenih in dohodkovno neenakost ostalo visoko in je vključevalo velike regionalne razlike. Glede na učinek izbruha COVID-19 in razmere po njem bi bilo treba okrepiti mreže socialne varnosti, da se ljudem zagotovi ustrezno nadomestilo dohodka, ne glede na njihov zaposlitveni status, vključno s tistimi, ki se

soočajo z vrzelmi pri dostopu do socialne zaščite. Razširitev nadomestila dohodka in podpore je še posebej pomembna za delavce v netipičnih oblikah zaposlitve in ljudi v ranljivem položaju. Ključnega pomena je tudi zagotavljanje storitev, namenjenih socialni vključenosti in vključenosti na trg dela. Nova shema minimalnega dohodka, ki jo je v preteklem letu koristilo več kot milijon gospodinjstev (v povprečju so prejela po 513 EUR), lahko ublaži posledice krize. Vendar bi bilo mogoče izboljšati dostop ranljivih skupin. Vlada je začasno uvedla dodaten „izredni dohodek“ za podporo gospodinjstvom, ki do zdaj niso bila upravičena do minimalnega dohodka. Ljudje, zaposleni v sivi ekonomiji, zlasti v sektorjih, kot so kmetijstvo, živilska industrija in stanovanja, se tudi soočajo s tveganjem pomanjkanja dostopa do socialne zaščite in dohodkovne podpore. V odgovor na ta izziv je vlada nedavno omilila pravila za legalizacijo zaposlitvenega statusa neprijavljenih delavcev in za pridobitev ali podaljšanje dovoljenja za prebivanje za delovne migrante. Možnosti za rast lahko prav tako ovirajo negativni demografski trendi in beg možganov. Poleg težavnejših razmer na trgu dela je pomanjkanje kakovostnih storitev gonilo odseljevanja v južnih regijah in na podeželju. Izboljšanje dostopa do e-storitev je ključnega pomena, zlasti ob omejeni mobilnosti.

(18) Od izbruha krize Italija sprejema ukrepe za ublažitev posledic za zaposlovanje. Sheme skrajšanega delovnega časa (Cassa integrazione) imajo pomembno vlogo, imele pa naj bi jo tudi v prihodnje. Upravičenost je bila razširjena, tako da vključuje majhna in mikro podjetja ter vse gospodarske sektorje in zaposlene. Poleg tega je bila za samozaposlene vzpostavljena ločena (začasna) shema. Razmere na trgu dela so se pred krizo še naprej izboljševale. Leta 2019 je stopnja zaposlenosti dosegla 64 %, kar je največ doslej. Vendar je bilo to še vedno precej pod povprečjem Unije. Stopnja brezposelnosti je bila stalno visoka, tako kot tudi drugi kazalniki razpoložljivosti delovne sile na trgu dela, v skladu z napovedjo Komisije pa naj bi se v letu 2020 še povečala na 11,8 %, leta 2021 pa ponovno znižala na 10,7 %. Tudi delež pogodb za določen čas je bil visok, čeprav je od sredine leta 2018 ustvarjanje delovnih mest temeljilo na delovnih mestih za nedoločen čas. Za spodbujanje trajnostnega in vključujočega okrevanja v prihodnje je bistveno vključevanje neaktivnih, mladih in žensk na trg dela. Sprejeti so bili nekateri ukrepi za okrepitev javnih služb za zaposlovanje in njihovo boljše vključevanje v socialne storitve, izobraževanje odraslih in poklicno usposabljanje. Vendar so njihove zmogljivosti posredovanja zaposlitve še vedno šibke in se med regijami zelo razlikujejo. Tudi vključenost delodajalcev je še vedno zanemarljiva. Ob postopnem odpravljanju ukrepov omejitve izhoda bodo prožne ureditve dela in delo na daljavo v pomoč podjetjem in delavcem. Vlada je v odziv na krizo sprejela začasne ukrepe za usklajevanje zasebnega in poklicnega življenja, na primer spodbujanje pametnih oblik dela in posebnih dopustov ter bone za otroško varstvo. Kljub nedavnim prizadevanjem ukrepi za spodbujanje enakih možnosti in politik za usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja ter zagotavljanje dostopne predšolske vzgoje, otroškega varstva in storitev dolgotrajne oskrbe ostajajo šibki in slabo integrirani.

(19) Trenutne izredne razmere kažejo tudi, da je treba izboljšati digitalno učenje ter znanja in spretnosti, tudi za delovno sposobne odrasle in učenje na daljavo. Naložbe v izobraževanje ter znanja in spretnosti so ključnega pomena za spodbujanje pametnega in vključujočega okrevanja ter za nadaljevanje zelenega in digitalnega prehoda. V zvezi s tem so rezultati izobraževanja in usposabljanja za Italijo še vedno velik izziv. Pri pridobivanju osnovnih znanj in spretnosti se kažejo velike razlike med regijami, stopnja zgodnjega opuščanja šolanja pa je precej nad povprečjem Unije (13,5 % v primerjavi s 10,3 % leta 2019), zlasti za učence, rojene zunaj Unije (33 %). V okviru

omejitev gibanja obstaja nevarnost, da se bodo regionalne in teritorialne razlike še povečale. S tega vidika je vlaganje v učenje na daljavo, digitalno infrastrukturo ter digitalna znanja in spretnosti vzgojiteljev in učencev še posebej pomembno. Italija ima v primerjavi s povprečjem Unije tudi manjši delež diplomantov na področju naravoslovja in inženirstva, delež prebivalstva s terciarno izobrazbo pa je še vedno zelo majhen (27,6 % leta 2019). Poleg tega italijanska podjetja v primerjavi z drugimi državami manj vlagajo v usposabljanje zaposlenih na področju informacijskih in komunikacijskih tehnologij. Tudi nizka stopnja udeležbe nizko kvalificiranih odraslih pri usposabljanju je zaskrbljujoča, saj se zmanjšuje število delovnih mest, za katera so potrebne nizke kvalifikacije. Izpopolnjevanje in prekvalifikacija sta še naprej ključnega pomena, da se delavcem zagotovijo spretnosti za potrebe trga dela in da se spodbuja pravičen prehod na bolj digitalno in trajnostno gospodarstvo.

(20) Kriza je okrepila potrebo, da se podpore dostop podjetij do financiranja. Italija je sprejela več shem za podporo zagotavljanju likvidnosti podjetjem, tudi na podlagi začasnega okvira za ukrepe državne pomoči v podporo gospodarstvu ob izbruhu COVID-19[8]. Učinkovito izvajanje takih shem, vključno z jamstvi, usmerjenimi prek bančnega sistema, je ključno, da se zagotovi udeležba v njih za vsa podjetja, zlasti mala in srednja podjetja (MSP), tista iz najbolj prizadetih sektorjev in geografskih območij ter inovativna podjetja. Pri oblikovanju in izvajanju teh ukrepov je treba upoštevati odpornost bančnega sektorja. Tudi neposredna nepovratna sredstva in spodbude za tržno financiranje lahko podprejo likvidnost MSP in inovativnih podjetij. Inovativna podjetja (pogosto brez zavarovanja) težje dostopajo do posojil, sedanja kriza pa bi lahko to še poslabšala. Odložitev plačil davkov in socialnih prispevkov državi je prispevala k izboljšanju denarnih tokov podjetij. Vendar je treba preprečiti zamude pri odobrenih plačilih, bodisi s strani uprav podjetjem bodisi med podjetji, saj imajo negativen učinek na likvidnost vseh podjetij, zlasti manjših.

(21) Za pospešitev gospodarskega okrevanja bo pomembno dati prednost zrelim javnim naložbenim projektom in spodbujati zasebne naložbe, med drugim z ustreznimi reformami. Naložbe v podporo zelenemu prehodu bodo še posebej pomembne za podporo okrevanju in povečanje odpornosti v prihodnosti. Italija je zelo izpostavljena skrajnim vremenskim in hidrogeološkim nesrečam, vključno s sušami in gozdnimi požari. Za njeno preobrazbo v podnebno nevtralno gospodarstvo bodo potrebne obsežne zasebne in javne naložbe v daljšem obdobju, med drugim zlasti na področju proizvodnje energije iz obnovljivih virov, infrastrukture za električno energijo in energijske učinkovitosti. V nacionalnem energetskem in podnebnem načrtu Italije so predstavljene naložbe v okviru evropskega zelenega dogovora za boj proti podnebnim spremembam. Te so bistvenega pomena za obravnavo grožnje, ki jo predstavljajo podnebne spremembe, hkrati pa imajo ključno vlogo pri okrevanju Italije in krepitvi njene odpornosti. Naložbe v okviru evropskega zelenega dogovora so prav tako ključnega pomena za zmanjšanje učinka onesnaženosti zraka na zdravje ljudi v italijanskih mestih, zlasti v Padski nižini. Izvajanje pobud za trajnostno mobilnost, kot je obnova lokalnih javnih avtobusov, je primer, kako hkrati obravnavati prometne zastoje in onesnaževanje zraka. Infrastrukturne pomanjkljivosti pri gospodarjenju z vodo in ravnanju z odpadki, zlasti v južnih regijah, imajo okoljske in zdravstvene učinke, ki povzročajo znatne stroške in izgubljene prihodke za italijansko gospodarstvo. Splošneje je odpornost na podnebne spremembe pomembna za celotno infrastrukturo, vključno z zdravstveno. To zahteva prilagoditvene strategije. Obravnavanje izzivov na področju okolja in podnebnih sprememb, kot so hidrološka

[8] UL C 91I, 20.3.2020, str. 1.

tveganja, trajnostna mobilnost v mestih, energijska učinkovitost, krožno gospodarstvo in industrijska preobrazba, je priložnost za izboljšanje produktivnosti, pri čemer se je treba izogibati netrajnostnim praksam. Hkrati pa lahko vlaganje v take projekte prispeva k ustvarjanju delovnih mest in ohranitvi okrevanja po krizi. Načrtovanje programov Sklada za pravični prehod za obdobje 2021–2027 bi Italiji lahko pomagalo obravnavati nekatere od izzivov, ki jih prinaša prehod na podnebno nevtralno gospodarstvo, zlasti na območjih iz Priloge D k poročilu o državi za leto 2020[9]. To bi Italiji omogočilo, da navedeni sklad čim bolje izkoristi.

(22) Zapora ob izbruhu COVID-19 je poudarila pomen naložb v digitalizacijo gospodarstva in digitalnih infrastruktur. Nizke stopnje digitalne intenzivnosti in digitalnega znanja pri podjetjih v Italiji, zlasti MSP in mikro podjetjih, onemogočajo e-trgovanje, delo na daljavo ter zagotavljanje in uporabo digitalnih orodij med omejitvijo izhoda. Naložbe v digitalizacijo ter znanja in spretnosti prek stalnega in pravočasnega izvajanja ciljno usmerjenih nacionalnih politik so bistvenega pomena za okrepitev modelov e-poslovanja in pomoč podjetjem pri prilagajanju, pa tudi za povečanje produktivnosti in konkurenčnosti. Dostop do hitre in zanesljive digitalne infrastrukture se je izkazal za ključnega pri zagotavljanju osnovnih storitev na področju uprave, izobraževanja, zdravstva in medicine ter spremljanju in nadzoru epidemije. Italija še vedno zaostaja pri pokritosti z optiko do prostorov na podeželju. Sprejeti bi bilo treba specifične ukrepe za odpravo te vrzeli, pa tudi za nadaljnje spodbujanje uporabe.

(23) Uspešen raziskovalen in inovacijski sistem je rezultat stalne, skladne in na dokazih temelječe podpore politike, skupaj z naložbami in ustreznim človeškim kapitalom. Sedanja kriza je jasno pokazala, da je treba še okrepiti hitro izmenjavo podatkov med raziskovalci, vključno z brezplačnim dostopom za uporabnike do rezultatov in dokazov in odprto znanostjo. Slednja je skupaj s sodelovanjem med znanostjo in podjetji očitno bistvenega pomena, da pridejo rezultati raziskav na trg, vključno s tistimi, ki so potrebni za cepiva in zdravljenja, pri čemer se je treba opreti na moč Italije v medicinskem, industrijskem in raziskovalnem sektorju.

(24) Učinkovita javna uprava je ključna, da se zagotovi, da se izvajanje ukrepov, sprejetih za reševanje izrednih razmer in podporo gospodarskemu okrevanju, ne bo upočasnilo. Izplačilo socialnih prejemkov, likvidnostni ukrepi, prednostna obravnava naložb in drugi ukrepi morda ne bodo učinkoviti, če jih bodo ovirala ozka grla v javnem sektorju. Med pomanjkljivostmi so dolgotrajnost postopkov, vključno s civilnim sodstvom, nizka stopnja digitalizacije in slabe upravne zmogljivosti. Medtem ko se javna sredstva za podporo gospodarski aktivnosti občutno povečujejo, so potrebni hitri postopki in preverjanja. Digitalizacija v javni upravi je bila pred krizo neenakomerna. Spletna interakcija med organi in splošno javnostjo je bila omejena. Delež upravnih postopkov, ki jih upravljajo regije in občine ter jih je mogoče začeti in dokončati digitalno, je še vedno majhen. Kriza je pokazala tudi pomanjkanje interoperabilnosti javnih digitalnih storitev. Za pospešitev operativne odzivnosti javne uprave je treba izboljšati in poenostaviti sektorske predpise in odpraviti preostale ovire za konkurenco. Končno, učinkovit pravosodni sistem je ključnega pomena za privlačno ter naložbam in podjetjem prijazno gospodarstvo ter bo odločilnega pomena v procesu okrevanja, tudi z omogočanjem učinkovitih okvirov za reševanje in okrevanje.

(25) Medtem ko se letošnja priporočila za posamezne države osredotočajo na blažitev socialno-ekonomskih posledic pandemije in spodbujanje gospodarskega okrevanja, so priporočila iz leta 2019, ki jih je Svet sprejel 9. julija 2019, zajemala tudi reforme, ki

[9] SWD(2020) 511 final.

so bistvene za reševanje srednje- do dolgoročnih strukturnih izzivov. Lanska priporočila še vedno veljajo in se bodo še naprej spremljala skozi celoten cikel evropskega semestra v prihodnjem letu. To velja tudi za priporočila glede gospodarskih politik v zvezi z naložbami. Ta bi bilo treba upoštevati pri strateškem načrtovanju programov kohezijske politike po letu 2020, vključno z ukrepi za ublažitev posledic krize in izhodnimi strategijami v zvezi z njo.

(26) Ukrepi, ki jih je sprejela italijanska vlada v podporo gospodinjstvom in podjetjem, so koristni tudi za ohranjanje kapitalizacije bančnega sektorja in odpornosti v trenutnih razmerah, ki otežujejo delovanje. Kljub sprejetim ukrepom za ublažitev posledic krize, vključno z bonitetno prilagodljivostjo, ki so jo odobrili bančni nadzorniki, izbruh COVID-19 obremenjuje tudi kakovost aktive bank po vsej Uniji, kar naj bi se nadaljevalo tudi v prihodnjih tednih in mesecih, tudi v Italiji. Zato trpijo prizadevanja za zmanjšanje obsega nedonosnih posojil, tudi zaradi upočasnitve delovanja sodišč in omejenega restrukturiranje aktive. V zvezi s tem je za ohranjanje kakovosti aktive pomemben pogoj spodbujanje trajnostnih rešitev za uspešne posojilojemalce, ki jih je prizadela kriza, tudi z izogibanjem pravnim avtomatizmom. Zagotavljanje točnega poročanja o poslabšanju kakovosti aktive in preudarnih kreditnih standardov lahko hkrati pomaga pri podpori delovanju sekundarnega trga za nedonosna posojila in negativno vpliva na obstoječe pobude za odprodajo nedonosnih posojil.

(27) Učinkovito preprečevanje in sankcioniranje korupcije ima lahko pomembno vlogo pri zagotavljanju okrevanja Italije po krizi. Zlasti s preglednostjo javnega sektorja in strožjim nadzorom nad korupcijo se je mogoče izogniti poskusom organiziranega kriminala, da bi se infiltriral v gospodarsko in finančno življenje, izkrivil postopke za oddajo javnih naročil in splošneje preusmerjal javne vire, ki so potrebni za naložbe. Hkrati bi morali biti postopki za oddajo javnega naročila še naprej učinkoviti in uravnotežiti potrebo po natančnem spremljanju s potrebo po hitrosti. Čas, ki ga pritožbena kazenska sodišča potrebujejo za izdajo sodne odločbe, je še vedno problematičen, vendar parlament obravnava celovite reforme za poenostavitev kazenskih postopkov. Italijanski protikorupcijski okvir je bil nedavno okrepljen, vendar ga je treba dopolniti, tudi s sankcioniranjem izvoljenih javnih uslužbencev v primeru navzkrižja interesov.

(28) Evropski semester določa okvir za nadaljnje usklajevanje ekonomskih politik in politike zaposlovanja v Uniji, ki lahko prispeva k trajnostnemu gospodarstvu. Z zagotavljanjem polnega izvajanja spodaj navedenih priporočil bo Italija prispevala k napredku pri doseganju ciljev trajnostnega razvoja in k skupnim prizadevanjem za zagotovitev konkurenčne trajnostnosti v Uniji.

(29) Tesno sodelovanje med gospodarstvi v ekonomski in monetarni uniji je ključno za hitro okrevanje od gospodarskih posledic COVID-19. Italija bi morala kot država članica, katere valuta je euro, in ob upoštevanju političnih smernic Euroskupine poskrbeti, da bodo njene politike še naprej skladne s priporočili za euroobmočje in usklajene s politikami drugih držav članic euroobmočja.

(30) V okviru evropskega semestra za leto 2020 je Komisija izvedla izčrpno analizo ekonomske politike Italije in jo objavila v poročilu o državi za leto 2020. Prav tako je ocenila program stabilnosti za leto 2020 in ukrepanje po priporočilih, ki jih je Italija prejela v prejšnjih letih. Glede na to, da je treba okrepiti splošno ekonomsko upravljanje Unije tako, da se prispevek na ravni Unije vključi v prihodnje nacionalne odločitve, Komisija pri svoji oceni ni upoštevala le pomena teh programov za vzdržno

fiskalno in socialnoekonomsko politiko v Italiji, ampak tudi njihovo skladnost s pravili in smernicami Unije.

(31) Svet je ob upoštevanju navedene ocene preučil program stabilnosti za leto 2020, njegovo mnenje[10] pa je izraženo zlasti v priporočilu 1 spodaj.

(32) Svet je ob upoštevanju poglobljenega pregleda, ki ga je opravila Komisija, in te ocene preučil nacionalni reformni program za leto 2020 in program stabilnosti za leto 2020. Letošnja priporočila upoštevajo potrebo po spoprijemanju s posledicami pandemije in spodbujanju okrevanja gospodarstva kot prvi korak, ki je potreben, da se omogoči prilagoditev neravnotežij. Priporočila, ki neposredno obravnavajo makroekonomska neravnotežja, ki jih je opredelila Komisija na podlagi člena 6 Uredbe (EU) št. 1176/2011, so izražena v priporočilih 1, 2, 3 in 4 spodaj –

PRIPOROČA, da Italija v letih 2020 in 2021 ukrepa tako, da:

1. v skladu s splošno odstopno klavzulo sprejme vse potrebne ukrepe za učinkovit odziv na epidemijo, ohranitev gospodarstva in podporo okrevanju, ki bo sledilo; če gospodarske razmere to omogočajo, izvaja fiskalne politike, namenjene doseganju preudarnih srednjeročnih fiskalnih položajev in zagotavljanju vzdržnosti dolga ob krepitvi naložb; poveča odpornost in zmogljivost zdravstvenega sistema, kar zadeva zdravstvene delavce, kritične medicinske izdelke in infrastrukturo; okrepi usklajevanje med nacionalnimi in regionalnimi organi;

2. zagotovi ustrezno nadomestilo dohodka in dostop do socialne zaščite, zlasti za delavce v netipičnih oblikah zaposlitve; ublaži posledice krize za zaposlovanje, tudi s prožnimi ureditvami dela in aktivno podporo zaposlovanju; okrepi učenje na daljavo ter znanja in spretnosti, vključno z digitalnimi;

3. zagotovi učinkovito izvajanje ukrepov za zagotavljanje likvidnosti realnemu sektorju, vključno z malimi in srednjimi podjetji, inovativnimi podjetji in samozaposlenimi, ter se izogiba zamud pri plačilih; da prednost zrelim javnim naložbenim projektom in spodbuja zasebne naložbe za pospešitev gospodarskega okrevanja; osredotoči naložbe na zeleni in digitalni prehod, zlasti na čisto in učinkovito proizvodnjo in uporabo energije, raziskave in inovacije, trajnostni javni prevoz, ravnanje z odpadki in upravljanje voda ter okrepljeno digitalno infrastrukturo, da se zagotovijo osnovne storitve;

4. izboljša učinkovitost pravosodnega sistema in javne uprave.

V Bruslju,

Za Svet
Predsednik

[10] V skladu s členom 5(2) Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97.